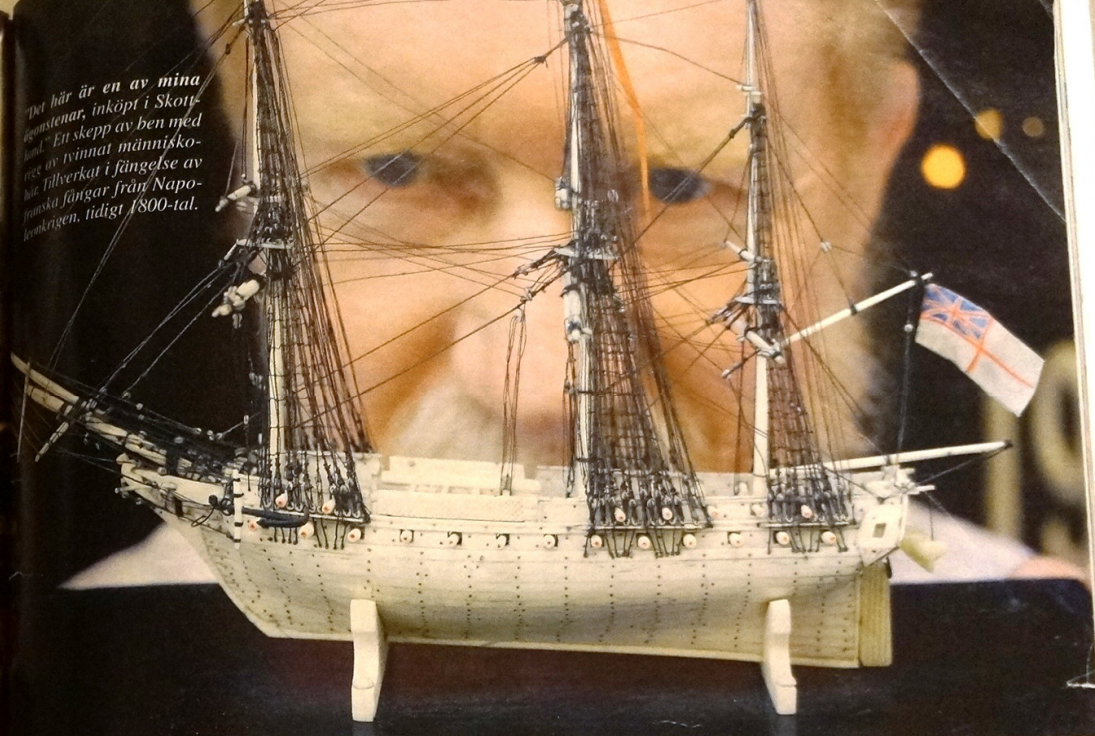

Stig av turiststråket på Österlånggatan för
en stund och förlora dig i Fartygsmagasinet
förtrollade värld. Hos Freddy i Gamla stan
i Stockholm finner du allt du behöver för en
sjöresa, även om den bara företas i drömmen.

Marint myller i butiken sedan tidigt 1970-tal. Öppet tors-fre, 11-18, lör 11-15.

Det här är en av mina
egenstenar, inköpt i Skott-
land. Ett skepp av ben med
rörelse av tvinnat människo-
hår. Tillverkat i fängelse av
franska fångar från Napo-
leonkrigen, tidigt 1800-tal.

– Det här var skumma kvarter för i tiden, säger Freddy som arbetar mitt i det organiserade vinvärret. Man frestas att skriva "ombord", för det är lågt i tak, det är trångt och fyllt av prång och stuvade saker. En mellanvägg har fått en skeppsdörr med hög tröskel. Kontoret är en liten byssa.

"Man måste vara lite tokig
för att hålla på så här"

Alla nyttillverkade grejer som presenteras separat i ett rum har prislappar. De "riktiga sakerna" har lappar med referensnummer, där måste man fråga om pris och får säkert också en berättelse.

– Vi har en 60-åring i vardande, en "keen sailor", vad ska vi köpa?

Freddy försvinner in i bakrummen och kommer ut med en skjutbar replik av en 1600-talskanon.

A portrait of a man with a full white beard and mustache, wearing a blue and white checkered shirt. In the background, a wooden puppet head with a red hat and a yellow face is visible.

*Freddy på Fartygsmagasinet
och galjonsfiguren från bark-
skeppet "Theodor", byggt 1868
och minsprängt utanför Söder-
hamn 1916.*

"En gång sålde vi en hel torped-avskjutningsramp på flera ton"

– En gång skrev man om att rama in signalflaggor. Vi hade säckvis av dem och vips var allt borta.

Rörande och imponerande är sjömansarbetena, det konsthantverk som pågick under

syssellosta pass ombord när skeppen gick stadigt i veckor på passadvindarna eller väntade på last i hamnarna. Man gjorde tändsticksskepp, hajkäppar, flask-skepp och reparaten. Många samlar på de här slöjdföremålen. Här finns en valfångstbåt med fungerande rigg och alla föremål minutöst återgivna i detalj. Här står scrimshaw, val-tänder med ristningar, en kake från en tumlare med "Ship Henry 1864" inskrivet. Fredrys ögonsten är ett litet, otroligt detaljerat skepp av ben, gjort i England av franska krigsfångar från Napoleonskrigen, som även gjorde schatull av halm, straw boxes.

– Fångvaktarna uppmuntrade sådant arbete och köpte föremå-

Benköpp av ryggraden från en haj, ett sjömansarbete från andra hälften av 1800-talet, 4 000-5 000 kr.

len av fångarna, kanske fick de också en extra köttbit. Det här skeppet är till salu, men det kostar över 100 000 kronor.

Freddy föddes i Schweiz, så långt från havet man kan komma. Kanske var det därför han som 16-åring gjorde det man inte skulle ägna sig åt: stack till sjöss.

EN EPOK FÖRSVANN

Han reste som däcksmatros och slutade som båtsman vid mitten av 1960-talet.

– Vid den tiden såg jag att en epok av skeppsbyggeri höll på att försvinna. Jag märkte också suget efter grejer.

Den gamla tidens skeppsbyggeri var på utdöende. En hel värld av underbart möbelsnickeri, konsthantverk och industri-design hamnade på skeppskyrkogårdarna på 1960-70-talen.

– Tidigare lade man båtarna på redan, dränkte in dem med

"Dykardräktens Rolls-Royce"
från Siebe Gorman & Co är en tungt vägande raritet från 1920-talet. Ovanligt att dräkten är helt komplett med utrustning och handvevad luftpump. Pris cirka 200 000 kr.

spillolja, tände på och lät dem brinna i 14 dagar. På det viset kom man åt plåten och blev samtidigt av med den besvärliga blymönjan. Det var vanligt utomlands, men i Sverige har vi varit restriktiva med sådant där.

RÄDDA & RESTAURERA

Ryggraden i Fartygsmagasinet verksamhet genom åren blev att rädda, restaurera och handla med marina inredningar från skepp som högs upp. Skepp på väg att skrotas kunde man nosa sig till i försäkringsbolagens register. Andra indikatorer var namnbyten, nya skumma ägare och bekvämlighetsflagg. Via internationella mäklare arrangerade man samarbete om skrotning, en verksamhet som omgavs av gambling, offerter och budgivning. Det fanns många troféjägare, men ingen hade arbetat med en sådan helhetssyn som Fartygsmagasinet.

– Det var en utmaning att slå sig ihop med upphuggningsfirmorna.

Freddy berättar om hur krångligt det var att få muskulösa skrotnissar att vara försiktiga med sakerna och till och med sortera mässingsskruvorna efter motsvarande hål i möblerna.

– De var inte vana vid sådant pimpinett pyssel. Men egentligen var firmorna glada över att få tag på mig som ville ta hand om allt mellan skrov och maskin som annars bara var bekymmer vid upphuggningen, säger Freddy som skrotat lyxkryssare, handelskepp, isbrytare, krigsfartyg och till och med sex sju svenska ubåtar på olika upphuggningsplatser vid Ystad, Göteborg, Stavanger, Skatudden i Helsingfors, Odense och på kontinenten.

– En gång sålde vi en hel torpedavskjutningsramp på flera ton. Den står numera i en jänkars trädgård.

Härlig leksaksbåt från 1920-30-talen, antagligen tysk. Fullt fungerande motor, 6 000 kr. Kompassen är från sent 1800-tal och kostar 5 000 kr.

Passagerarfartygen var som små samhällen, allting fanns ombord. Freddy visar bilder av kojor, hovmästarpulpet, barskåp, paneler, däcksplank, möblemang, kommandobryggor, frisersalonger, garderober, vitrinskåp med facettslipat glas och mässingsstolar från de italienska "musikskeppen" Verdi, Rossini och Donizetti, som han skrotade på 1970-talet.

– Vi tog loss 714 stolar, det tog sjutton och en halv minut för varje stol.

Aterbruket visade sig bli en kulturinsats. När det gäller skepp har det aldrig funnits något slags K-märkning, tvärtom var det regel i rederivärlden att bygga dyrt och påkostat och skrota alltihop när det blivit gammalt. Miljöerna åldrades fort till sjöss.

– Den sortens tonnage finns inte längre. Vi kunde rädda inredningar fram till slutet av 1980-talet, sedan sinade tillgången.

NÄRINGSLIVET KÖPER

Fartygsmagasinet säljer inredningen i restaurerat originalskick, men man har ibland fått bygga till socklar och baksidor och annat som inte fanns ombord. Snickeriarbetena utfördes till en början av snickare från NK:s avdelning för skeppsinteriorer. Mellan 80 och 90 procent av inredningarna såljs till miljöer på landbacken. Näringslivet vill ofta profilera sig och markera att man har varit med länge, då köper man gärna marina inredningsdetaljer som idé- och samtalsöppnande maskotar. Krogar och hotell vill ofta inreda i marin stil. Privatkunder vill köpa detaljer eller möbler. Ett

gästrum med koj från Amerikalinjens S/S "Kastelholm", kanske? Fartygsmagasinet har rubbet, men inte i butiken utan i separata lager. Besök kan lätt boka in.

– Vissa föremål har vi fått in för fjärde gången, men värdet i dem består, säger Freddy och visar bilder på en komplett röksalong från skeppet S/S "Drottning Victoria", sjösatt 1909 på linjen Trelleborg-Sassnitz och upphugget i Ystad i slutet av 1960-talet.

– Drömmen vore om någon kunde bygga upp en offentlig miljö med den här salongen. Det är bättre än att någon miljonär gräver ned den i en gillestuga.

Verksamheten var internationell. Freddy minns hur han till exempel fick ta hand om lagren efter stora italienska rederier som lades ned.

– Jag blev helt kallsvettig när jag kom in i deras stora förråd i Genua. Där låg oanvända frottéhanddukar, matporlin, kristallglas, containers med silverbestick pryddt inslaget i fetpapp. Vi fick tre järnvägsvagnar med 65 millimeters däcksplank i lys-terrik, långsamt torkad teak, berättar Freddy och är snart inne på en historia om hur han räddade en kakelklädd swimmingpool från ett italienskt skepp och fick den levererad med helikopter till ett residens i bergen utanför Pisa. Sedan nästa: Om den norske skrothandlaren Hövding som fick ensamrätt på sänkta tyska krigsskepp och att pansarplåtar från slagskeppet "Tirpitz" fortfarande används vid vägbyggen i Norge.

– Man måste vara lite tokig för att hålla på så här. Många har sagt åt mig att spekulera i värdepapper eller fastigheter i stället för att springa omkring i skiten för att springa omkring i skitiga overaller på skrotgårdar.

Men det är just där, mellan skrotarna, berättelserna och butikens glimmande, doftande myllor som Freddy har velat finna sig. Han verkar vara en ovanligt lycklig kapten.

Fartygsmagasinet har i dag butiker i Stockholm och Oslo, samt lager att besöka i London och Basel, då under firmanamnet Seaborne Interiors. □

ANTIK o SAMLARMÄSSOR

Helsingborg

Friidrottshallen

22-26/7 kl 10-18 dagl

Rättvik: Körhuset

30-31/7 kl 11-17 dagl

Antik - Nostalgi - Veteran - Marknad

Skara: Sporthallen

13/9 kl* 10-16, 14/9 kl 10-15

Stockholm:
Liljeholmshallarna

27/9 kl* 10-16, 28/9 kl 10-15

www.mass-card.se (*Floor-right en timme före)

Välkomna! MÅSS-CARD AB 054-18 43 50, 070-337 66 62

Provence i skördetid
22 sept - 2 okt 11 dagar

I Provence hjärta besöker vi antikmarknad, vingårdar, trädgård, matmarknad, Camargue, romersk byggnadskonst.

Barcelona & Sydfrankrike med
Claes Moser från Antikrundan
21 - 26 okt 6 dagar

Vi följer i de stora mästarnas fotspår som leder till Collioure, Ceret, Banyuls och Barcelona som rymmer hela kataloniens själ.

"Det franska vardagsköket"
Matlagningskurs i
Banyuls-sur-Mer
25 okt - 1 nov 8 dagar

En upplevelse i smakernas, kryddornas och de härliga grönsakernas värld som växas med besök hos lokala producenter. Handledare är örterexpert Margareta Rosengren.

Telefon: 019-10 28 26
Fax: 019-25 41 50

E-post: info@knutproduktion.se

www.knutproduktion.se

Knutproduktion AB

Boka
din resa
redan
idag!